

طرح اصلاح لایحه قانونی حفظ و گسترش فضای سبز در شهرها مصوب ۱۳۵۹ شورای انقلاب

مرحله اول

مصوبه مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۷/۱/۲۷

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۷/۲/۴

ماده ۱- ماده (۱) لایحه قانونی مذکور با الحاق یک تبصره به شرح ذیل اصلاح و جایگزین می‌شود:

ماده ۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی‌رویه درختان، قطع هر نوع درخت در معابر، میادین، بزرگراهها، پارکها، باغات، بوستانها و محلهایی که به تشخیص شورای اسلامی شهر، باغ (اعم از باغ، باغچه و زمین مشجر) شناخته شوند در محدوده شهرها بدون اجازه شهرداری و رعایت ضوابط مربوطه ممنوع است.

تشخیص مصادیق و ضوابط چگونگی اجراء این ماده در چارچوب آئین‌نامه مربوط توسط کمیسیون مرکب از شهرداری و سازمانهای مسکن و شهرسازی و حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رسد.
تبصره - در حریم شهرها تشخیص مصادیق این ماده بر عهده کمیسیون با عضویت رؤسا یا نمایندگان شورای اسلامی شهر، شهرداری، جهاد کشاورزی، حفاظت محیط زیست و به ریاست فرماندار شهرستان مربوط خواهد بود.

الف - نظرات مخالف

- با توجه به اینکه به موجب اصل ۱۰۰ قانون اساسی شوراهای شهر صرفاً نقش نظارتی دارند، واگذاری تشخیص امور مذکور در این ماده (تشخیص مصادیق و ضوابط اجرائی) به شوراهای اسلامی شهر مغایر اصل مزبور است.
- اطلاق لفظ «باغچه» از این جهت که آیا شامل باغچه‌های خصوصی مردم می‌شود یا نه واجد ابهام است. همچنین از این جهت که مشخص نیست محدوده باغچه چیست و آیا دو و یا سه درخت را نیز شامل می‌شود یا خیر، واجد ابهام است.

- اگر این ماده در صدد است که برای اعمال تغییر در باغچه‌های خصوصی مردم با توجیه اقتضای مصالح کلی، تزیینات و محدودیتهایی ایجاد نماید، این گونه تزیینات بی‌مورد و خلاف موازین شرع است.

ب - نظرات موافق

- هر چند وفق اصل ۱۰۰ قانون اساسی، شأن نظارتی برای شوراهای شهر، روستا و... در نظر گرفته شده است، لیکن اعمال وظیفه نظارتی توسط شوراها نیازمند مقدمات و ابزاری است که تشخیص مذکور در این ماده، می‌تواند مقدمه اعمال نظارت شوراها قلمداد شود.

- اولاً با توجه به سیاق عبارات به کار رفته در این ماده، به نظر می‌رسد حکم ماده منصرف از خانه‌های شخصی و داخل خانه افراد است و مختص به بیرون خانه است؛ ثانیاً حتی اگر مربوط به داخل خانه هم باشد، بر اساس مصالح، دولت می‌تواند در رابطه با این امور مداخله نماید و محدودیتهایی را وضع نماید.

ج - تصمیم شورا

- ۱- واگذاری تشخیص مصادیق، ضوابط و چگونگی اجراء در ماده ۱ و تبصره آن به شورای اسلامی شهر، با ۸ رأی موافق، مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد.
- ۲- لفظ «باغچه» در این ماده از این جهت که آیا شامل درختان موجود در منازل با هر مساحتی می‌شود یا نه، با ۷ رأی موافق، واجد ابهام تشخیص داده شد.

ماده ۴- متن ذیل جایگزین ماده (۶) می‌شود:

ماده ۶- هرکس بدون کسب مجوز از شهرداری و بر خلاف مقررات این قانون مرتکب قطع درخت شود و یا موجبات از بین رفتن درختان مشمول این قانون را فراهم سازد به حبس تعزیری از یک ماه تا شش ماه و پرداخت جزای نقدی بر حسب نوع، محیط، سن و موقعیت درخت از یک میلیون تا ده میلیون ریال علاوه بر پرداخت عوارض شهرداری مربوط به قطع درخت محکوم خواهد شد.

الف - نظرات مخالف

- مجازات مذکور در این ماده برای متخلفین، نامتناسب است؛ زیرا فردی که یک اصله درخت را قطع می‌نماید با فردی که هزار اصله درخت را قطع نماید، هر دو به حداقل یک ماه و حداکثر به شش ماه زندان محکوم می‌شوند، حال آنکه تعزیر، می‌بایست متناسب با جرم ارتكابی باشد. از این حیث، این مصوبه مغایر با موازین شرع می‌باشد.

- این ماده مغایر بند (۱۴) سیاستهای کلی نظام در امور قضایی مبنی بر «بازنگری در قوانین در جهت کاهش عناوین جرایم و کاهش استفاده از مجازات زندان» است که از سوی مقام معظم رهبری وفق وظایف و اختیارات مندرج در بند (۱) اصل ۱۱۰ ابلاغ شده است، در نتیجه این مصوبه، به لحاظ عدم در نظر گرفتن این سیاستها، مغایر با بند (۱) اصل ۱۱۰ قانون اساسی می‌باشد.

ب - نظر موافق

- نظری ابراز نشد.

ج - تصمیم شورا

اطلاق مجازاتهای مذکور در ماده از حیث عدم تناسب بین جرم و مجازات و تعیین مجازاتهای حبس با ۸ رأی موافق، خلاف سیاستهای کلی قضائی و در نتیجه، مغایر بند (۱) اصل ۱۱۰ قانون اساسی شناخته شد.

نظریه (مرحله اول) شورای نگهبان^(۱)

در ماده (۱) واگذاری تشخیص امور مذکوره به شورای اسلامی شهر، مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد. همچنین لفظ *باغچه* در این ماده با توجه به تبصره (۱) ماده (۲) از این جهت که شامل درختان موجود در منازل با هر مساحتی می‌شود یا نه؟ ابهام دارد، پس از رفع ابهام اظهار نظر خواهد شد.

واگذاری تشخیص مصادیق و ضوابط و چگونگی اجراء در ماده (۱) و تبصره آن به شورای اسلامی شهر، مغایر اصل ۱۰۰ قانون اساسی شناخته شد.

۱. مندرج در نامه شماره ۸۷/۳۰/۲۵۶۶۹ مورخ ۸۷/۲/۷ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

در ماده (۴) اطلاق مجازاتهای پیش‌بینی شده از حیث تناسب بین جرم و مجازات و تعیین مجازات حبس در همه موارد خلاف سیاستهای کلی قضائی است و در نتیجه مغایر بند (۱) اصل ۱۱۰ قانون اساسی می‌باشد.

مرحله دوم

مصوبه اصراری مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۷/۳/۵

* مجلس شورای اسلامی بدون اینکه نسبت به رفع ابهام از لفظ باغچه در ماده (۱) موضوع قسمت اخیر بند (۱) نظریه شورا اقدام نماید، با اصرار بر مصوبه خویش، برای رفع اختلاف طبق اصل ۱۱۲ قانون اساسی، اقدام به ارسال مصوبه مذکور به مجمع تشخیص مصلحت نظام می‌نماید.^(۱)

* مجمع تشخیص مصلحت نظام نیز در جلسه مورخه ۸۷/۹/۹ با توجه به اینکه مجلس از مصوبه خود رفع ابهام ننموده، موضوع را قابل طرح در مجمع تشخیص مصلحت نظام تشخیص نداد و مصوبه را برای رفع ابهام مورد نظر شورای نگهبان به مجلس بازگرداند.

مرحله سوم

مصوبه اصلاحی مجلس شورای اسلامی: ۱۳۸۷/۱۰/۱۵

تاریخ بررسی در شورای نگهبان: ۱۳۸۷/۱۱/۲

ماده ۱- ماده (۱) لایحه قانونی مذکور با الحاق یک تبصره به شرح ذیل اصلاح و جایگزین می‌شود:

ماده ۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی‌رویه درختان، قطع هر نوع درخت در معابر، میادین، بزرگراهها، پارکها، باغات، بوستانها و محلهایی که به تشخیص شورای اسلامی شهر، باغ (اعم از باغ و زمین مشجر) شناخته شوند در محدوده شهرها بدون اجازه شهرداری و رعایت ضوابط مربوطه ممنوع است.

۱. طی نامه شماره ۷۵۷/۱۴۸۳۱ مورخ ۱۳۸۷/۳/۶ رئیس مجلس شورای اسلامی، خطاب به رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام.

تشخیص مصادیق و ضوابط چگونگی اجراء این ماده در چارچوب آئین‌نامه مربوط توسط کمیسیون مرکب از شهرداری و سازمانهای مسکن و شهرسازی و حفاظت محیط زیست تهیه و به تصویب شورای اسلامی شهر می‌رسد.

...

(حذف کلمه باغچه از پاراگراف اول ماده ۱)

- تصمیم شورا

۱- با توجه به اصلاح به عمل آمده (حذف مورد ابهام = لفظ «باغچه»)، ابهام مصوبه برطرف شده است.

۲- با توجه به عدم اصلاح ماده (۱) و تبصره آن، ایرادات قبلی شورا نسبت به این ماده، کماکان به قوت خود باقی است.

ماده ۴- متن ذیل جایگزین ماده (۶) می‌شود:

ماده ۶- هر کس بدون کسب مجوز از شهرداری و بر خلاف مقررات این قانون مرتکب قطع درخت شود و یا موجبات از بین رفتن درختان مشمول این قانون را فراهم سازد به حبس تعزیری از یک ماه تا شش ماه و پرداخت جزای نقدی بر حسب نوع، محیط، سن و موقعیت درخت از یک میلیون تا ده میلیون ریال علاوه بر پرداخت عوارض شهرداری مربوط به قطع درخت محکوم خواهد شد.

- تصمیم شورا

با توجه به عدم اصلاح ماده (۴)، ایراد قبلی شورا نسبت به این ماده، کماکان به قوت خود باقی است.

نظریه (مرحله سوم) شورای نگهبان^(۱)

با توجه به حذف مورد، ابهام وجود ندارد. ولی ایرادات قبلی شورا به لحاظ عدم اصلاح کماکان به قوت خود باقی است.

۱. مندرج در نامه شماره ۸۷/۳۰/۳۰۱۴۹ مورخ ۸۷/۱۱/۳ شورای نگهبان، خطاب به رئیس مجلس شورای اسلامی.

سرانجام مصوبه

* با توجه به اصرار مجلس شورای اسلامی در جلسه ۱۳۸۷/۱۲/۱۴ نسبت به مصوبه خویش در خصوص ۲ ماده فوق، مصوبه مزبور طبق اصل ۱۱۲ قانون اساسی، برای رفع اختلاف به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد.^(۱)

۱. این مصوبه در جلسه مورخ ۱۳۸۸/۴/۲۰ مجمع تشخیص مصلحت نظام مورد بررسی قرار گرفت و به شرح زیر مورد اصلاح و تصویب قرار گرفت:

ماده ۱- ماده (۱) لایحه قانونی مذکور با الحاق دو تبصره به شرح ذیل اصلاح و جایگزین می‌شود:
ماده ۱- به منظور حفظ و گسترش فضای سبز و جلوگیری از قطع بی‌رویه درختان، قطع هر نوع درخت و یا نابودکردن آن به هر طریق در معابر، میادین، بزرگراهها، پارکها، بوستانها، باغات و نیز محلهایی که به تشخیص شورای اسلامی شهر، باغ شناخته شوند در محدوده و حریم شهرها بدون اجازه شهرداری و رعایت ضوابط مربوطه ممنوع است. ضوابط و چگونگی اجراء این ماده در چهارچوب آئین‌نامه مربوط با رعایت شرایط متنوع مناطق مختلف کشور توسط وزارت کشور با هماهنگی وزارت مسکن و شهرسازی، سازمان حفاظت محیط زیست، وزارت جهاد کشاورزی و شهرداری تهران تهیه و به تصویب شورای عالی استانها می‌رسد.
تبصره ۱- اصلاح و واکاری باغات در حریم شهرها به شکل جزئی و یا کلی مشمول این ماده نیست و طبق ضوابط مصوب وزارت جهاد کشاورزی انجام می‌شود.

تبصره ۲- مصوبات شورای عالی استانها جهت تطبیق با قوانین و رعایت اصل یکصد و سی و هشتم (۱۳۸) قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران به اطلاع رئیس مجلس شورای اسلامی خواهد رسید تا در صورتی که برخلاف قوانین بود، با ذکر دلیل برای تجدیدنظر و اصلاح به شورای عالی استانها ارسال گردد.

ماده ۴- لایحه قانونی مذکور با توجه به ماده (۶۸۶) قانون مجازات اسلامی به شرح ذیل اصلاح می‌گردد:
ماده ۴- هرکس درختان موضوع ماده (۱) قانون گسترش فضای سبز را عالمأ و عامداً و برخلاف قانون مذکور قطع یا موجبات از بین رفتن آنها را فراهم آورد، علاوه بر جبران خسارت وارده حسب مورد به جزای نقدی از یک میلیون (۱,۰۰۰,۰۰۰) ریال تا ده میلیون (۱۰,۰۰۰,۰۰۰) ریال برای قطع هر درخت و در صورتی که قطع درخت بیش از سی اصله باشد به حبس تعزیری از شش ماه تا سه سال محکوم خواهد شد.